

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt negyedévre 1 frt 50 kr. — Hirdetések díjaszáz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. 3-knál 70 kr. bélyegdíj 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. intézendők.

Hányan vagyunk?

— Prezbiteriek statisztikája —

A világon levő prezbiteri egyházak edinburghi nagy gyűlésének első nevezetes eredménye egy kettős oszlopu, sűrű nyomású 62 lapnyi angol könyv,*) melyet Dr. Blaikie állítottatott egybe a különböző egyházak kebeléből felkért egyének czikkeiből. Először van tükörben felmutatva s egy keretben az 5 világrészen fekvő, prezbiteri elvet követő, református önálló egyházak rövid története, statisztikája és működése. Minden tag kapott egy példányt. Uj kiadása fog megjelenni s ebből kért alulírott, — miután az első kiadás elfogyta miatt nem jutott, — öt példányt a magyarhoni 5 ref. egyházkerület számára, s mihelyt megérkezik, illető kezekbe el is juttatandja

A világon levő prezbiteri egyházak négy osztály alatt soroltatnak fel, u. m. 1) Európai szárazföld, 2) Egyesült királyság (Nagy-Brittania), 3) Egyesült Államok, 4) Britt gyarmatok. Az európai száraz földön 10 országbeli egyház van felvéve. A német egyház vázlatát Erdmann elberfeldi lelkész készíté, minthogy azonban, kivéve egyes egyháztömböket, p. o. Rajnai Poroszhonban, Bentheimban, keleti Frieslandban és Breslauban stb. az egyesült német evangélikusok nem tarthatók egészen prezbiteri rendszert követőknek, teljes egészben Németország nem lehetett képviselve Edinburghban, sőt a főtáblázatból számadatai ki is hagyattak; legyen ez megnyugtató azok számára, a kik kisebbités látszatát árulva el, kihívólag említék, hogy a nagy Németországot, ha a felekező (ezzel a református egyházhoz ragaszkodás, a szabad meggyőződés van halvány gúnnyal illetve) Elberfeldet kiveszszük, egyetlen egy ember képviselé.

Egyébiránt nemcsak Wangemann, hanem Röther, Jellinghaus német lelkészek is ott voltak. Hogy a nagy Németországban is mily visszhangra talált a prezbiteri

*) The presbyterian Churches throughout the world. A sketch of their history, statistics, and work. Compiled by the desire of the committee of the general presbyterian council and submitted to the council at its meeting at Edinburgh, 3d July 1877. Edinburgh, 1877.

szövetség eszméje elég legyen néhány tekintélyt idéznünk, kiknek hivatalos levelei betérjesztettek az edinburghi gyűlés elé.

Dr. D o r n e r Berlinből azon reményét fejezi ki: az Isten országát érdeklő minden munkakörben a hatalom és siker uj korszaka fog e nagy gyűléstől kelteztetni, s az adományok kölcsönös közlése, miket az egyház Ura adott s adhat a különböző részeknek, legyen mindig gazdagabb és gyümölcsözőbb az ismeretben és szent életben.

L e c h l e r lipcsei tanár, a ki 25 év óta foglalkozik a prezbiteri intézmények kutatásával, a prezbiteri egyházak ez összehozatalát a Krisztus egyháza történelmében mint páratlant emeli ki. Christlieb tanár irta: „Menyire szeretnék ott lenni a közgyűlésen, de a német egyetemeken épen a július hó a legigénybe vettebb.“ Ő levele kíséretében külön munkálatot is küldött be, ebben többek közt sürgeti óhajtólag: tétessenek oly lépések is, melyeknél fogva a többféle prezbiteri egyházak jobban megismertessenek egymással műveik s eljárási módjokat illetőleg. E b r a r d tanár Erlangenből elborong a német ős ref. egyházak sorsa felett, melyek más egyházba nyeltek be s érzetteljesen hívja fel a megmaradt kevés ref. egyház javára a nagy gyűlés figyelmét, áldást remélvén ettől. Dr. Herzog a real-encyklopaedia kiadó teljes rokonszenvét fejezi ki s komoly vágyát az iránt, vajha a közgyűlés az Irás tekintélyének nyomósb megszilárdítását és a ker. hit nagyobb befolyását munkálná! Dr. N e w e n h a u s hallei szuperintendens a szétszórt ref. egyházak nevében küldi szívélyes üdvözlését a közgyűléshez, s forró imája azért száll fel, kösse e szövetség szorosabban egymáshoz a prezbiteri egyházcsalád ágazatait s terjessze a tiszta evangéliomot a föld határain. Sajnálja, hogy hivatalos kötelességei eltaróztatták őt a személyes megjelenéstől.

Ezen és egyéb leveleket Dr. Blaikie olvasta s nyújtá be, kiváló örömmel fogadtattak, s a zsinat okiratai közé rendeltettek. A nagy Németországot hát nem „egyetlenegy“ ember képviselte. Ha találkozik valaki a Dornerek, Herzogok, Christliebek stb. társaságát (hisz a szellemi részvét az alap és első) magához nem méltónak tartó s

helyét ott nem találó, az ezért magának, szerintem legalább valami szellemi fölényt nem követelhet. Különben mindent megítél a jövő.

Az európai száraz földről 55 ember volt hivatalosan jelen 5023 egyes egyházat képviselve, a magyar egyház majd 30 tagot küldeni lett volna jogositva számarányához, de nem élt jogával. 333 képviselőből 55 elég tekintélyes rész így is; Nagy-Britannia 4997, az egyesült államok 9793, a brit gyarmatok 1560 külön gyülekezetei teljes erőben képviseltették magukat, mert módjuk is volt, tehát 16,350 gyülekezetre esett a többi képviselő. Azt hisszük épen az indítványozó s legvállalkozóbb angol faj meg is rovatva volna magát, ha nem ő ment volna példával elő.

E kitérés után írjuk ide a nevezetes statisztikai adatok táblázatát, a mint a gyűlés elé terjesztetett.

A gyülekezetek és lelkészek statisztikai táblázata.

	Gyüle- kezetek	Lelké- szek
I. Európai szárazföld.		
Németország (mellőzve mint nem egészen prezsbiteri)	—	—
Helvéczia	898	1038
Franciaország :		
a) reform. egyház	540	595
b) szabad egyház	46	46
Holland	1309	1583
Belgium	13	15
a) Ker. missiói egyház	34	18
Olaszország :		
a) Valdens egyház	56	56
b) szabad egyház	?	9
Magyarország (Erdélyt beleértve)	2007	2017
Cseh- és Morvaország	68	67
Oroszország	40	40
Spanyolország	12	12
	5023	5506
II. Egyesült királyság.		
Skóthon :		
a) állami egyház	1493	1384
b) egyesült prezsbiteri	526	564
c) szabad egyház	1009	1068
d) református prezsbiteri	12	7
e) egyesült eredeti elvált	41	??
Irhon :		
ir prezsbiteri egyház	560	600
Angolhon :		
a) prezsbiteri egyház	258	258
b) walesi	1098	522
	4997	4403
III. Egyesült Államok.		
Északi prezsbiteri egyház	5077	4744
Déli	1821	1004

	Gyüle- kezetek	Lelké- szek
Egyesült prezsbiteri egyház	783	640
Református német	1347	650
Református hollandi	506	546
Egyetemes zsinat, ref. prezsbiteri	55	24
Zsinati ref. prezsbiteri	104	100
Déli társult ref. zsinati prezsb.	100	80
Welsch kálvinista methodista	?	76
	9793	7864

IV. Brit gyarmatok.

Kanada	1008	733
Ausztrália :		
a) Viktória	145	141
b) Uj déli Wales	70	68
c) Keleti ausztráliai zsinati	9	9
d) queenslandi	24	20
e) Tasmaniai	17	13
f) Dél ausztráliai	13	11
Uj Zeeland	70	61
Ottagó	50	45
Dél-Áfrika	154	113
	1560	1214

Megjegyzem, hogy a magyar egyházra vonatkozó történeti és statisztikai rész megírására márczius hó végén én kérttem fel Dr. Blaikie által, s ápril 11-én el is küldtem, tehát mikor még nem tudhattam, lehetek-e szerencsés jelen lehetni a gyűlésen még pedig épen követi minőségben. Igyekeztem tárgyilagos lenni, bár egyéni nézetemet, hisz nem is mint követ irtam azt, el nem titkolhattam.

Balogh Ferencz.

Szemle és vélemény

az „Evangy. Prot. Lap“-ban megjelent lelkészválasztási szabályok módosításáról irt némely cikkek felett.

A közelebbi múlt egy pár év alatt, többen felvették a tollat, a lelkészválasztási szabályok és a pályájokat elegendően végzett papjelöltek erős korholására. Csakugyan egy pár cikkező, Veritas és Horváth Endre (ez utóbbi jelen évi Lapok 21-ik számában irt) kivételével, mindnyájan e kettőt, a szabályokat és elegendő papjelölteket verték, döntették.

Én részemről nem sokat törődöm azzal, hogy idővel majd szegény vagy gazdag egyházba jutok-é? az rámnézve mindegy, bármelyikben kedves és boldogító lesz rámnézve szolgálhatni Isten szent ügyét s munkálni embertársaim boldogságát; a földi vagyon nem életezél, nem boldogság, az nem szerez lelki nyugalmat és megelegedést, ezt hirdetjük, Isten akaratán való megnyugvásra serkentjük az in-ség s nyomorban sinlődöket; ezt teszik azok is, kik a lel-

készválasztási szabályok módosításáig szólottak, és miért mégis, a fájdalom jajkiáltása, miért a keserű kifakadás, a jobb sorsban élő talán elegendő osztályzat, de azért meg lehet náluknál sokkal kitünőbb lelkészek ellen? Valóság-gal azon cikkek némelyikéből ellenszenv, sőt némi irigységszinezet olvasható ki. Kiveszem azonban az ilyenek sorából Veritas, Czelder Márton és Papp Károly megnyerő önzéstelenséggel, tapintatossággal írott cikkeiket. De lássuk a többieket, s próbáljunk azoknak egyik másik pontjaira némi megjegyzést tenni.

Legelőször Sz....i szelőztette ez ügyet e Lapok 1-ső évi folyamának 24-ik s 25-ik számaiban megjelent „A tiszántúli ref. egyházkerület lelkészválasztási szabálya és az idevonatkozó Geleji Katona-féle XIV. XV. XXII. és XVII-ik kánonok“ című cikkében, megtámadja nevezett szabályokat, mondván: „a hivatolt szabályzat, a XV. s XVII. kánonok kivételével az 1. §-ban idézett kánonokat érvényökből teljesen kiforgatja! mert a XIV. kánon ezt mondja: a lelkészeknek a külső meghívást magoktól a presbiterektől, vagyis az egyháznak mind kegyességökre, mind tekintélyökre nézve kitünőbb tagjaitól kell venniök, a ker. köznép beleegyezése teljességgel ki nem záratván. A szabályzat 6-ik §-a pedig e szabályzatokkal homlokegyenest ellenkezőleg így szól: „a lelkészválasztás közvetlenül az egyháztagnak által történik. Választó minden teljeskoru egyháztagnak, ki az egyházi terhek viselésében részt vesz“ stb.

Én ellenkezőleg Sz....i vel e 6-ik §-ban a legtisztább igazságot látom, s épen nem tartom homlokegyenest ellenkezőnek a kánonnal, mert a kánon nem választásról, hanem meghívásról szól, a köznép választását ha ki nem mondja is egyenesen, de a beleegyezés szó ezt érteti velünk. A kánonhoz hiven a presbiterektől, vagyis, mind kegyességökre, mind tekintélyökre nézve kitünőbb egyháztagnakól veszik a meghívást az illető jelöltek; a nép ezeket kiküldi mint megbizottait, s ezek ajánlatára, a választás igen helyesen az egyháztagnak által közvetlenül történik, tagadom, hogy a kánon a külső és belső kegyességet, tekintélyt és értelmiséget ismerné el választókul. A kül- és belkegyességnek igenis meg kell hajolni a ker. gyülekezet akaratá előtt, nem azért mert „vota numerantur“, hanem azért, mert egyesek saját akaratjukat a gyülekezetének ilyen ügyekben alávetni tartoznak, nem lévén csalhatatlanok az ő véleményök vagy választásuk sem, sőt sokkal inkább ment lehet többek összhangzó véleménye a hibától. A lelkész nemcsak azé az egykét kegyesé, hanem az egész gyülekezeté, nép és lelkész egymással legszorosabb viszonyban vannak, mint fő a testtel, azért az igazság legmélyebb megsértése nélkül választói jogát tőle elvenni nem lehet.

Az Sz....i által említett „értelmetlen tömeget“ e tekintetben nem ismerem; a gyülekezet legegyszerűbb tagja is bir annyi értelemmel,*) hogy fel tudja fogni milyen lelkészre van neki szüksége, fel tudja ismerni az illetőben azon tulajdonokat, melyek az ő lelki szükségait kielégíthetik. Az „értelmetlen tömeg“ megvesztegethetésére nézve megjegyzem, hogy ez is bir-

*) Ha félre nem vezettetik érdekből izgatók által.

Szerk.

hat általában annyi, vagy talán még több tiszta jellemmel, mint amaz egy-két tekintélyes egyháztagnak, tagadni nem lehet hogy vannak olyanok, kik ily fontos dolog alkalmával is csak a pillanatnyi öröme s önérdre tekintenek, de az egészről ezt állítani nem lehet; jól ismerem — egész életemben köztök növekedvén — a földmivelő embereket, épen azért határozottan merem állítani, hogy a szennyes önérdék hajhászók mellett, sokkal több van köztök olyan, ki büszkén, utálattal fordulna el az őt megvesztegetni akarótól. Ne bántsuk a földmivelő ember tiszta jellemét! Krisztus vallása legdrágább kincs gyanánt őriztetik a földmivelők keblében és alacsony hajlékaikban, a hol pedig a vallás szent tüze tiszta lánggal ég, ott lenni kell tiszta jellemnek is. Azon különös kérdésre: „melyik jobb, a tömeg terrorizmusa vagy az intelligentia uralma?“ azt felelelem, hogy: egyik sem. Egyébiránt egyházi tekintetben a tömeg terrorizmusát nem ismerem. Sz....i úgy látszik az intelligentia felé hajlik inkább, én határozottan ellenkezőleg.*) — Hány magát intelligensnek tartó embertől hallottam már, hogy nem bánna, ha soha papot nem látna, én magam is többször támadtattam már meg ilyenektől; távol legyen azonban, hogy általánosságban ilyenek tartanám az intelligentiát, nem; vannak ezek között tiszta vallásossággal tündöklő egyes kegyesek, az ilyenek előtt nagy lelki örömmel és tisztelettel hajlok meg.

(Vége köv.)

Marjai Péter.

KÖNYVISMERTETÉS.

Krisztus és a Biblia.

Irta: Rev. Saphir Adolf. Előszóval ellátta Dr. Kögel. Angolból. Berlin. Kiadja a Gossner-féle térítő-egylet. 118 lap.

Jelentéktelen alaku, de gazdag tartalmu irat. Angol lelkész írta református bibliaszellemmel, melyet az angol keresztyének mint örökséget öröztek meg a reformáció korából. Tulajdonképpen többet ad, mint czime igéri. A Krisztus és biblia közti viszony, azaz: mindegyiknek egymásra való vonatkozása a két első fejezetben van előterjesztve. A 3-ik fejezet az apostoloknak öszövetséget illető bizonyágtételével foglalkozik. A 17-ik lapon ezt mondja szerző: „már azon körülmény, hogy az volt az egyetlen könyv, melyről tudjuk, hogy Jézus használta és szerette, kell, hogy roppant fontosságu legyen előttünk és hogy fellelte nagy becsüvé tegye ama könyvet. Jézus kedvencz könyve! Jézus egyetlen könyve, mely az ő szívében élt, melyet szájában hordott, úgy hogy élteben boldogsága, halálában vigasza volt; bizony, a ki Jézust szereti, annak e könyvet is véghetetlenül szeretnie kell, fáradhatatlanul átkutatni.“ A 25-ik lapon így szól: „Óh vajha bölcsök volnánk és az írást a Genesistől Malakiasig, és azután az isteni Commentart Mátétól a Jelenések könyvéig elolvassánk! Bár csak járnánk a lélek iskolájába, hogy gondolatai felől gondolkodnánk és nem az emberi vélemény és bevett hagyomány szerint, hanem azon szótár szerint magyaráznánk, melyet az ő kegyelme maga nyújt nekünk. Vajha üdvösen korlátoznók magunkat egyéb könyvek olvasásában, és a megelégitő, erősítő Istenige iránt egészséges éhséggel birnánk! Vajha ne csak néhány kedvencz fejezettel elégednénk meg, ha-

*) Nem kellene az értelmiséget, s a népet egymással szembeállítani, s kiélesíteni az ellentétet. Az is baj, hogy tömegről beszélnek, s nem „keresztyén nép“-ről, ez legyen a döntő, nem a tömeg.

Szerk.

*

nem az irás szabad, felséges, határolatlan oceánjára hajóznánk ki! A 4-ik fejezetben az irás öt ismerveit, mint isteni eredete jellegeit, rajzoltatnak. Igen találó, a mit a biblia csodás megtartásáról mond. A megőrzés különösen csodálatosnak látszik „ha meggondoljuk, ki által tartatottfenn a biblia. A zsidók voltak az Isten országa könyvének lelkiismeretes őrei, Róma megőrizte a Krisztus egyházának könyvét. A zsidók, kik a Mózes és próféták által tanubizonyosított Messiást megvetették, megőrzék azt a könyvet, mely hitelenséget bizonyítja, és a világot a Jézus isteni küldetéséről és tekintélyéről meggyőzi. Ugyan melyik nemzet őriz meg különben oly okmányt, mely őt ismételve és világosan mint nyakast, hálátlant és elfordultat állítja előnkbe, és a mely az ő minden előnyeit és győzedelmét nem önerélyére és erőfeszítésére, hanem kizárólag Isten hatalmára és irgalmaságára vezeti vissza? — A római egyház pedig megőrzi az evangéliomokat és leveleket, azon iratokat, melyek világosan kifejezik azt, hogy Krisztus egyetlenegy áldozatjával tökéletesekké tette mindörökké azokat, a kik megszenteltetnek (Zsid. X. 14.); hogy mi kegyelemből tartatunk meg hit által, (Eféz. II. 8.); hogy egy a közbenjáró (I. Tim. II. 5.); hogy Péter önmagától nem vélte, a mi isteni, hanem a mi emberi vala (Mát. XVI. 17. és 23); és hogy ő pünköszt után is még Pál komoly feddését és ellenállását volt kénytelen érezni (Gal. 2.); hogy Mária, magától a fiutól elutasítottatik, hogy országa ügyeibe ne avatkozzék (Ján. II. 4.); hogy hierarchia, coelibatus, bőjt, a gyülekezetben idegen nyelven beszélés s több eféle evangéliomellenes, (Mát. X. 8.; I. Tim. IV. 3., Kol. II. 21—23.; I. Kór. 14. stb); hogy azon keresztyének megdicsértetnek, kik az apostol tanát az irás tekintélyén próbálták meg; (Csel. XVII. 11.)! — A zsidók akaradjuk ellenére Jézus mellett bizonyítanak és Róma gondosan megőrzi tulajdon elíteltetését.“

A „Biblia katholicitása“ című szakaszban, a „katholikus“ nevezet kivált az európai száraz földön és népszerű iratban, félreérthető és mi a helyett más kifejezést óhajtottunk volna; noha az értelemre nézve egyetértünk. „Észak-Skóciában a néptől halljuk Dávidnak, az Izrael királyának zsoltárait, melyeket ezelőtt 3000 évvel készített, énekelletni, azonban Róma és Görögország költészeti termékei csak a tudósok előtt ismeretesek.“

Az 5-ik fejezetben „Izrael Messiása, az élő és irott szó“ és a 6-ikban „Az irás és a szent Lélek“ sok találó gondolatot lelünk. Csak egynehányat emelünk ki. „Annak alapja, hogy sok történeti, statistikai és prófétai részei az irásnak előttünk nem fontosak, sőt tartalmatlanoknak látszanak, abban rejlik, hogy mi nem eléggé éljük bele magunkat az isteni gondolatok egész körébe, miként azt az ige kinyilvánítja.“ — „Pál idézetei mutatják, hogy ő az isteni ihletést úgy a z a l a k r a, mint a tartalomra tartozónak tartja. E kettőt elválasztani, gondolatokat és szót elkülöníteni, minden időben veszélyes merénylet volt. A test megölésével a lélek is veszendőbe megy.“ — „Az irás ihletése nem elmélet, hanem tény.“ — Kálvin: „Az irás önmagán viseli igazsága bizonyosságát, épen úgy, mint a fekete és fehér a maga színét, az édes keserű a maga ízét.“ — „Az irás kettős tekintetben hordja magán az örökkévaló ismertetőjelét, először, a mennyiben a multtal ellentétben, Isten örök örök tanácsát, az egykori beteljesedésre állandó utalás mellett, leleplezi, másodszor pedig, a mennyiben a láthatlan dolgokat kifejti.“ — „Egy tanulmánytalan, egyszerű keresztyén alkalmazza pl. a 22-ik zsoltárt minden további nélkül a Krisztusra, és talán alig veszi észre annak Dávidra való legközelebbi vonatkozását. Valószínűleg azt véli, hogy Dávid minden közvetítő körülmények és kor-

latozások nélkül, egyszerűen lélekben látta Krisztus szenvedéseit. Ily nézlet már tökéletlen, de nem hamis, a mennyiben azon főnézpontból indul ki, melyet Isten rálunk megkíván. Mig e zsoltárnak csak történeti értelmezése (bármily helyesen üssön is ki a lélektani megfejtés), de ha abban a szenvedő és győzedelmeskedő Krisztust nem látja, üresen és hamisan üt ki. — Kétségtelen, hogy ily esetben egy tanulmánytalan, de a Lélektől tanított férfiú, helyesebb értelmezést adhat, mint valami kitanult, de meg nem világosított tudós; de a mivel nem az van mondva, hogy tehát nem minden alázatos és szorgalmas biblia-olvasó vehet észre és értékesíthet hálával és szorgalommal mindent, a mi az írásra, annak különböző lapjai szerint, fényt deríthet.“

Ez ismertetést bezárjuk a 7-dik résznek azon figyelmeztetésével, mely „egynehány gyakorlati intés“-t tartalmaz. „Olvasd a z e g é s z írást, mert az egy összefüggő egész. Nem pusztán „Textus könyv“ vagy bizonyító helyek tára. Ne hanyagold el se a történeti, se a prófétai, se az oktató részt. Ne feledd se a példabeszédeket, se a Filemonhoz írt kis levelet. Ne gondold, hogy a krónikák könyvei semmi lelki táplálékot nem tartalmaznak! Isten adta nekünk az egészséget és azt akarja, hogy az egészséget használjuk... Legyünk valósággal tanítványok, legyünk tanulók, nem válogatva, nem szemelgetve, nem félrevetve, hanem mindent elfogadva, a mit Istenünk kegyelme oktatásunkra felirattott!“

Ezen kitünő iratnak széles elterjedést és gondos megfigyelést kívánunk!

Ev. reform. Kircheng. után közli:

R á c z K á r o l y.

B E L F Ö L D.

Egyházi és iskolai ügyeink.

Eberfigyelemmel kísérem Pr. evangéliomi Lapunk tárgyait, de azok sorában minél kevesebbet látok, és olvasok egyetemes egyházunk mozgalmáról, egyházaink kül és belélete mozzanatai, különösen pedig tanintézetek állapotáról.

Távrolról sem azt állítom ezen szavaimmal, hogy külföldi vallásrokonaink egyházi, erkölcsi, missiói mozzanatairól közölt cikkek helyesek nem volnának, tudom, hogy mi azok működési megragadó példából sok jót, hasznost, és üdvöst meríthetnénk, és sajátíthatnánk el: de mégis kívánatos volna főleg ily válságos körülmények között, hogy egyházi, s tanintézeti ügyeink, minél szélesebb, tartalmasabb, és tüzetesebb tárgyalást nyernének hasábtain.

Egyház, és iskola, protestans fogalom szerint elválatlan, és elválaszthatlan ikertestvérek. Ingadozom azon vélelmemben, vajjon az egyház-e, mint mondani szokták, anyja az iskolának, vagy az iskola az egyháznak. Az iskolát az egyház veteményes kertjének szokták mondani, és megfordítva, nem állíthatjuk-e fel a tételt? hogy az iskola anyja, táplálója, dajkája az egyháznak. Mert az iskolában van gyökere a reformációnak, a reformált egyháznak. — Iskola nélkül nem szilárdul meg a reformáció. Az iskola szelleme lelke a reformációnak, ez bírja magában, tanítja, terjeszti, szilárdítja a protestántizmus elveit, őrizi, tartja az alapot, melyre épült, és a melyen ingatlan sziklaként áll az egyház. A reformációnak legszentebb, legüdvösebb, és legszilárdabb temploma az iskola, oltár ez, melyen világító örök fény lángol, éltető örök forrás, melyből élet, tudomány, erkölcs, szabad szellem feltartóztatás nélkül patakzanak.

Ha ily szent, tökéletesedési czélu, és óriás horderejű az iskola: kövessünk el minden lehető, hogy az magasztos czéljának minél tökéletesebben megfelelhessen, hogy az az egyháznak gyökere, forrása, és talpköve lehessen.*)

Hazánk, felekezetünk közérdeke igényli, hogy iskoláink állapotáról minél kimerítőbb tájékozással bírjunk. Iskoláink nyilvános ismertetése nevelni fogja az azok iránti érdeklődést, emelni fogja a buzgalmat, szilárdítani fogja a bizalmat, anyagi s szellemi erőt fejt ki azoknak tudományszerű tökéletesítésére. — Reményilem, hogy Evangyéliomi Lapunk hasábjai örömmel adnak tért az ilyen cikkeknek.**)

Figyelemmel kísérem egyházunk mult évi intézkedéseit tanintézeteinket illetőleg. — Nehéz, súlyos idő volt a múlt év városunk, s egyházunk tagjaira, mert határunk, mondhatni, leggazdagabb részét elpusztította az árviz, annyira, hogy kenyérnek valónk is alig maradt: és mégis a szellemi téren oly mozzanatokat hozhatok köztudomásra egyházi, iskolai életünkől, melyek városunk, s egyházunk kormányzó férfainak tanintézeteink iránt tanusított szeretetét, buzgalmát, tudomány iránti hév ragaszkodását jelzik, és örökítik.

E szép, és fontos következményű tények e következők:

Hat osztályu középtanodánkban 4 rendes tanár működött, a mult tanév kezdetére 5-ik is választatott ideiglenes czim alatt 600 frt évi díjazással. Egyházi tanácsunk bevárni akarja az országgyűlés végintézkedését középtanodáink ügyében, addig ez intézkedésével közelíteni akar a nagy feladat megoldásához, hogy a végszervezéskor készületlen ne találtsassék. Mert így vevém ki a közóhajt, közszellemet, hogy egyházunk egy századot már túlélt, és több jeles, irodalmi pályán is ismert férfakkal dicsekvő iskoláját, hazánk, felekezetünk, a magyarság közjává, a tudomány érdekében 6 osztállyal jövőben is fentartani eltökélt szándéka.

E szerint a mult tanévben a rendes tantárgyak előadásával 5 rendes, a melléktantárgyak u. m. műnékiés, rajz és tornászatanban, 3 tanár működött.

Elemi 6 osztályu iskolánkban 6 rendes, okleveles tanító foglalkozott, látván azonban a kormányzó testület az első osztályuak nagy számát, egy parallel osztályt állított fel, melynek vezetésére rendes tanító választott. Így most 7 tanító működik elemi iskolánkban.

Még itt sem állapodott meg városunk s egyházunk protestáns szellemű és áldozatkész előljárósága, a leányiskola 5 osztályát 6-ra emelni elhatározta. E célra egy alkalmas központi helyen 3500 frton egy tágas telket vásárolt jó épületekkel, melyeket még ez év folyamában tavaszra használható iskolává fog átváltoztatni, a mikor a tanítás meg fog nyilni. Így 6 leányiskolánkban 5 rendes tanítóképes tanító, és egy segédtanítónő fognak tanítani a jövő tanévben.

Fel fogja ezekre tenni a koszorút kisededóvodánk felállítása, melynek alapja önkéntes adományozások által szépen növekszik. Ez alaphoz a mult évben feltűnő áldozatokkal járultak: Illéssi Sándor, minden szép jóért, nevelési ügyért áldozni kész férfiú, és nője Varró Mária 100 frttal. Polgár László és nője Dáni Sarolta 400 frttal. Illyés Bálint és Dorogi Lajos lelkészek 100-

*) Csak tömörítés s a nagyobb intézetek egyesítése folytán lehet korunkban már segíthetni a virágzás emelésén. Az idők nagyot változtak s más igényűek.
Szerk.

***) Igen szívesen, de nálunk ha sokan gondolkodnak is, kevesen írnak.
Szerk.

100 frttal. Jelenben az alaptőke 1989 frt, mit ez évben tetemesen nevelni fog Polgár István ur által egy évi használatra átengedett 40 hold föld jövedelme, — miután tiszta búzával vetetett be.

Tanintézeteink tanulói összes száma:

Középtanoda	76
Elemi fi rendes, és ismétlők	570
Elemi leány rendes, és ismétlők	548

Összesen: 1194.

Egyházi és iskolai czélokra létező alapítványaink jelenben következőleg állanak:

1. Gymnasiumi alapítvány az államkölcsonból 42,250 frt.
2. Elemi iskolai könyvtári alap 2024 frt, melynek kamatai szegény gyermekek tankönyvekkel ellátására, jutalom, és vezérkönyvek beszerzésére fordittatik.
3. Árva iskolás gyermekek ruházására tett alapítvány 2619 frt tőke.
4. Gymnasiális tanulók ösztöndijára 2152 frt tőke.
5. Kisededóvodai alapítvány, mint fentebb említettet 1989 frt.
6. Általános egyházi és iskolai czélokra 900 frt.
7. Legközelebb boldogult Puskás Ferencz hagyománya, mely természetben 11 frtos váltású földet tesz — mintegy 2000 frt értékű — mely özvegye elhalása után egyházi és iskolai czélokra lesz fordítandó.

Hogy reformált népünk mennyit áldoz iskoláiért, megmutatta ezt a mult év, hogy daczára a tömérdek elemi csapásoknak, és pénztelenségnek, egy nemes példaadás következtében kisededóvoda felállítására minden felhívás nélkül, önkéntesen 1900 frt, gymnasiumi alapunk növelésére 200 frt, általános és iskolai czélokra legalább is 1000 frt értékű kegyes adakozások folytak be, és jegyeztettek be az egyház „azon arany könyvébe,” mely hivatva van megőrizni az utókornak azon igazi emberbarátok emlékét, kik a közjóért áldozni keresztyéni, emberi, hazai köteleességeknek tartották.

Nem hagyhatom említés nélkül birtokosságunk azon nemes áldozatkészességét, miszerint f. évi július 15-iki közgyűlésben egyházunknak iskolaépítési célból 7 évre 150 hold földet adott.

Igy áldozik s tesz városunk, s egyházunk népe a nevelésért, az iskolákért. — Sok ily nemes gondolkozásukat és áldozókat tanintézeteinknek!

Kis-Uj-Szállás, 1877. aug. 6.

Keszi Hajdu Lajos,
lelkésztanár.

T i s z á n t ú l.

A tiszántúli ref. egyházkerület 1877. jul. hóban tartott közgyűlésének közérdekűbb tárgyai.

(Folytatás és vége.)

Kötelező szabályul megállapított, hogy ezentúl minden megválasztott lelkész az esperesti engedély kiadása után, 14 nap alatt, hivatala elfogadásáról határozott választ adni s azt azon idő alatt az esperestnek is bejelenteni köteles; ellenesetben az egyház iránti igényéről lemondottnak tekintetvén, az új választás elrendeltetik.

Az egyházmegyék részéről beterjesztetvén a vélemények arranéze, hogy a lelkészi fizetések minimuma mennyi legyen? miután különböző összegek hozattak javaslatba nevezetesen:

500 frt, 600 frt, 800 frt, 1000 frt, az egyházkerületi közgyűlés nem határozott bizonyos összeget meg, hanem az egyházmegyék belkörü intézkedéseinek hagyta fenn, hogy a lelkészi fizetés emelésére minden lehetőet elkövessenek s az mindenütt legalább oly mérvű legyen, hogy tisztességes megélhetést és kitartást biztosítson az illető egyházi szolgák részére, önként értetvén, hogy a hol kivihető és az egyházi élet gyengítésére vagy megsemmisítésére nem szolgál: a társítás, két vagy több kisebb, egymáshoz közellevő egyháznak egybekapcsolása is igénybe vehető.

Azon indítvány felett, hogy a belhivatalnoki terményilletmények kiszolgáltatására, az új mértékrendszer szerint, mily mértéket lenne legcélszerűbb életbeléptetni, szintén beterjesztvén az egyházmegyék véleményeiket: e tárgyban is az egyházmegyékre bízott az intézkedés, hogy úgy járjanak el a mint a helyzeti körülmények között legcélszerűbbnek és legmegnyugtatóbbnak látszik; azonban a következő eljárási módozat még is különösebben ajánlatk az egyházmegyék figyelmébe: a termények kiszolgáltatásánál az ürmértékek használtassanak; az egyházlátogatóság a szemes életmérésnél használt vékát minden egyházban, az egyházi előljárók jelenlétében hiteles literrel méresse meg, a mérésről a jelenlevő előljárók által aláíratandó jegyzőkönyvet vegyen fel s a literek számát a díjlevelekre jegyezze fel; az egyliternél vagy az ennek megfelelő alapmérték egységénél kisebb mennyiség törtjei, mindig egy literre vagy az ennek megfelelő alapmérték egységére egészítettessenek ki; sőt a mennyiben még több egyházak keresztes étellel is fizetnek, a díjlevelekre az is jegyeztessék reá, hogy a keresztes búza helyett szükség esetén hány liter búza lesz szemül fizetendő. A fafizetésnél minden két régi öl helyett legalább 7 köbméter számíttassék. A fonton mért tárgyak meghatározásánál egy mázsa 56 kilogrammot tevén, 10 font helyett 5 és fél kilogr. s így egy font helyett 56 dekagr. mennyiség adandó.

Azon segédgondnok és egyházkerületi tisztviselő urak, kik a gyűlésre mindig meghivatnak ugyan, de szinte tudomást sem véve arról éveken keresztül, meg nem jelennek s meg nem jelenésöknek okát az elnökséggel nem tudatják, az elnökség által felhivatni rendeltetnek, hogy hivatalos állásukból folyó erkölcsi kötelezettségeknek megfelelni törekedjenek.

Az egyházkerületi közgyűlés örömmel értesült, hogy a felsőbányai ref. egyház a bányatizedi pénztárból, templomépítésre 15,000 frt segélyben részesült. 1868-tól fogva sürgetetik ezen ügy, végre tehát mégis elintézését nyert a vallás- és közoktatási miniszterium utján.

A máramaros-szigeti lyceum felett, az egyházkerület által gyakorlandó felügyelet, tehát a viszony azon főiskola és az egyházkerület között, szabályoztatott; vagyis azon javaslat, melyet e tekintetben a szigeti főiskolai pártfogóság is elfogadott némi módosítással, helyben hagyatott; mindössze azt kívánja az egyházkerület, hogy a tanár irányában szükség esetében gyakorlandó fegyelmi eljárásnál felelősségi fórum az egyházkerület legyen.

A debreczeni tanárválasztásoknál egyenlő szavazatok esetében az egyházkerületi közgyűlés dönti el az ügyet; a legközelebbi multban az elnökség határozott ily eseteknél.

A debreczeni gymnasiumnál a jövő évben nemcsak az első, hanem a 2-ik osztálynál is párhuzamos osztály állittatik fel.

Volt még egy pár peres ügy is, mely elintézését talált; nevezetesen a nádudvari egyházban, némely egyháztagok az egy-

házi adóemelés ellen a vallás és közoktatási miniszteriumhoz folyamodtak fel, a honnan kérvényük leküldetvén, az egyházmegye e tekintetben hozott határozata megerősített.

A kötegyáni lelkész hivatalából elmozdított, de más helyen alkalmazásának lehetősége fenhagyatott.

* * *

Konvent-ügy.

Ide igtatjuk még a konvent tárgyában hozott egyházkerületi határozatokat szóról-szóra, miután már nyilvánosan, lapokban is olyformán tüntették fel a tiszántúli egyházkerületi közgyűlés eljárását, mintha szántsándékkal akarta volna a konvent megtartását elodázni, holott az egyházkerület óhajtott, hogy az mielőbb megtartassék, de a fennforgó körülmények és viszonyok miatt szeptemberről el kellett annak maradnia.

195. sz. Olvastattak a testvér ref. egyházkerület részéről legközelebb indítványozott zsinattartás s azt megelőzőleg tartandó egyetemes értekezlet tárgyában megküldött jegyzőkönyvei. Egész örömmel értesült a közgyűlés a zsinattartás tárgyában tett indítványnak s az azt előkészítő egyetemes értekezletnek a testvér ref. egyházkerületek részéről történt elfogadásáról; mielőtt azonban ez ügyben, főleg az egyetemes értekezlet egybehívásának idejére nézve határozna, megbizta az elnökséget, hogy e tárgyban az egyetemes értekezletre megválasztott jelenlevő képviselőket s a közgyűlés egyéb tagjait tanácskozás végett egybehíva még e gyűlés folyama alatt, javaslatot terjeszzen elő.

245. sz. A 195. sz. alatt a zsinatra előkészítő egyetemes értekezlet egybehívása idejére nézve véleményezéssel megbizott értekezlet következő indítványt terjeszt elő: „miután a testvér ref. egyházkerületek egy alkotmányozó nemzeti zsinat tartását s az arra előkészítő egyetemes értekezlet egybehívását egyértelműleg óhajtják: kéressék fel báró Vay Miklós ur mint fennálló szabályaink szerint az egyetemes értekezlet egybehívására feljogosított legidősebb főgondnok, hogy ezen közóhajítás folytán az egyetemes értekezlet egybehívására nézve legjobb belátása szerint a legalkalmasabbnak látszó időben az egyházkerületek elnökségeivel egyetértőleg, intézkedni méltóztassék.“ A közgyűlés a jelenleg fennforgó körülmények folytán meggyőződve a felől, hogy az egyetemes értekezletnek már szeptember hóban megtartása, részint a keleten dúló vészes háború mozgalmi, majd a szept. hó közepére összehívott országgyűlés fontos tanácskozásainak megkezdése miatt, kivihetetlen; annak határidejét pedig előbbre tenni több egyházi és világi férfiaknak mint konventi képviselőknek másnemű elfoglaltatásuk, idejőkre nézve történt rendelkezésük folytán nem lehetvén: a beterjesztett indítványt elfogadja s annak értelmében teendő intézkedésre b. Vay Miklós legidősb főgondnok urat tisztelettel fölkéri; óhajtván ezen egyházkerület a maga részéről, hogy a zsinat tárgyában tartandó, érvényes határozatok hozatalára jogosított konvent le h e t ő l e g m i e l ő b b megtartassék.

T. S.

Főtanodai értesítés Debreczenből.

A reformátusok debreczeni főtanodájában az 1877/8-iki tanév f. évi szeptember hó 9-én veendi kezdetét.

A felvételek, javító, vagy pótvizsgák szeptember hó 8 első napján fognak megtartatni, mind a hittani, mind a jog- és államtudományi szaktanfolyamokban.

A jog- és államtudományi karnál az alap- valamint a jog és államtudományi államvizsgák szept. hó első felében ejtetnek meg, mely vizsgákra az érdekeltek szeptember hó 5 első napján lesznek kötelesek az akadémiai igazgatósághoz benyújtandó felszerelt kérvényekkel jelentkezni.

Azok, kik még az első vagy második alapvizsgát le nem tették, figyelmeztetnek, hogy a joghallgatókat kötelező utasítás 12. és 14-ik §§-ai értelmében, ha e vizsgákat szeptember hó első felében le nem teszik, a következő tanév tantárgyai hallgatására nem bocsáttatnak.

Debreczen, augusztus hó 15-ik napján, 1877.

A z a k a d é m i a i i g a z g a t ó s á g.

K Ü L F Ö L D.

Az összpresbyterián zsinat.

4-ik nap. Jul. 9

(a reggeli ülés folytatása.)

A Jelenkor hitetlensége feletti beszédét Dr. Patton így rekeszti be: Végül a tévedésekkel való elbánásra szükségesnek hangsúlyozza Dr. Patton a dogmatica theologia tanulmányozásának és a tani igehirdetésnek újraébredésre keltését; nem különítvén el a dogmatica theológiát az exegesistól, miután minden dogmaticai következtetésnek exegetikai előzményeken kell nyugodnia. Inductiv tanulmányozás alá kell venniök az írásokat. A dogmatica theologia inductiv tudomány, de mint más inductiv tudományok, egyszersmind deductiv is; és ha az emberek erősek akarnak lenni a hitben, nemcsak egyes igazságokra kell nézniök, melyek kellő bizonyító textusok által támogattnak; de egyszersmind ezen igazságokat tekintetbe kell venniök egymáshoz való viszonyukban és kölcsönös vonatkozásokban is, a mint egymást támogatják. Ha valaki látja, hogy a váltság tana belevág a többi tanokba, óvakodni fog a váltság igazi tanának feladásától, mivel látni fogja, hogy annak feladásával az azzal kapcsolatos tanok is elesnek. Azon igazságokat, miket Isten a természet műveiben és a bibliában adott, kellő kategóriák alá rendezni nemcsak helyén levő, de rendkívül fontos dolog. Herbert Spencer philosophiája nem az abban tanusított nagy dialectikai tehetségnél fogva vonzó az emberekre, hanem a tapasztalati tények rendszeresítésében kifejtett alkotó tehetségnél fogva. Az ő (t. i. a Herbert Spencer) munkája balul sült el, valamint úgy kell járnia bármely munkának, mely nem vesz számításba minden tényt és azok tekintetbe vételénél nem adja meg a jogos helyet az Isten személyiségének és nem úgy olvassa az emberi történelmet, mint az isteni eszmék incarnatióját. — Azonban ki mondja, hogy nem jő el az idő, midőn valaki, Isten két könyvével — a természet könyvével és a bibliával — maga előtt, oly rendszerbe fogja a kettő tényeit koordinálni, mely felmutassa, hogy Isten hajtja végre gondviselését az anyagi rend körében egyfelől, és az erkölcsi rend körében másfelől? — Ki mondja, hogy nem fog egy új argumentum a keresztyén rendszer mellett felmutattatni, midőn valamely építész előveendi azon anyagokat, melyek a specialisták által a vizsgáldás különböző térein nyujtatnak s azokból egy oly székesegyházat építend, melynek fenségessége és symmetriája legfényesebb igazolása lesz annak?

Miután Dr. Pattont mondhatni terjedelmes részletességgel ismertettük, veniamus nunc ad fortissimum. Dr. McCosh, hittanár a híres princetoni kollégiomban Amerikában,

lép a küzdőterre. Valóban hadvezéri nagyság, hitének és tudományának erejével és hatalmával ellenállhatatlanul imponál. A rendkívüli fontosságú kérdés csomója, melyet a nagy hitbajnok kettévágni készül az igazság lángpallosával, így hangzik, „Hogyan kell tekintenünk a tudomány felfedezéseit és a philosophia speculatióit.“*)

(Folyt. köv.)

Bethlendi Endre.

Finch ur levele Londonból.

Britt és külföldi Bibliatársaság, 146, Viktória királyné-utcza, London, aug. 8. 1877. Balogh Ferencz tanárnak Debreczenben.

Kedves ur! Ön folyamodványa e társaság évi Jelentései kötetét illetőleg, melyeket a debreczeni ref. kollégiom könyvtára számára kérelmezett, kellő módon elébe terjesztett a Bizottságnak és én bizattam meg felhasználni az alkalmat, mikor legközelebb Bécsbe küldemény adatik fel, elküldeni önnek a lefolyt 10 évről évkönyveinket. Bár nemcsak ez az mit ön kívánt, reméljük, óhajának mégis elég lesz téve. Korábbi évkönyveink némelyikének példányai ritkák s a bizottság szem előtt azt tartja, hogy teljes példányt csak az esetben ajándékoz, ha az egyenesen előmozdítja a társulat céljait.

Bizalmasan öné

Finch Károly:

* * *

Mint Lapunk 32. számában említém, én írásilag csakis a lefolyt 10 évről szóló Jelentéseket kérelmeztem, s a kérelem, mint ime a Biblia-Társulat külföldi titkára jelzi, készséggel megszavaztatott. Csak szóval említém, jó volna, ha 1804-től kezdődő évkönyvek összlete juthatna anyakönyvtárunknak birtokába, e pusztá szóemlítésre történik a levél végén célzás. Jól tudom, hogy a társaság csak egyenes célját, a bibliaterjesztést tartja szem előtt, évkönyv-összlet ajándékozás pedig épen könyvtárnak, nem egyenesen üti a célát, ezért azt nem is kérelmeztem. — A küldött tiz kötetért fogadja a Bizottság hálás köszönetemet.

Balogh Ferencz.

K Ü L Ö N F É L É K.

— Tíz éves találkozására volt Debreczenben aug. 9-én azon hittanulóknak, a kik 1867-ben végezték főtanodai pályájukat, 15-en jelentek meg u. m. Békési Gy., Kovács L. (debreczeni tanárok), Bán J., Benedek L., Nagy L., Báthori I., Hajdu I., Lukács Gy., Papp I., Papp K., Papp G., Szatmári S., Tariska E., Zagyva I., Varga A. — A társas vacsorára meghivattak a hittanárok is. Gulyás L., Szilágyi M., Barthalos Ö. stb. derék társak indokolták távollétüket, s rólok is melegen emlékeztek meg. Egy újabb találkozás 15 év múlva tüzetett ki.

— F á b i á n D á n i e l, sz.-csehi ref. lelkész legújbb munkája „Népszerű halotti beszédek“ első kötete, mely közönséges, továbbá gyermekek és ifjak feletti tartott beszédeket tartalmaz, e hó végén jelenik meg Petrik Géza (Budapest, IV. Kecskeméti utcza, 2.) kiadónál, az 1-ső kötet ára 1 frt 40 kr. Azoknak, a

*) Sajnáljuk, hogy Patton beszédét meg kellett szakítani tér szűke miatt s jelen számunkban kellett végét közlenünk. McCosh beszédét jövő számunkba, nem érkezvén meg oly időben, hogy e heti számban ad-hassuk.
Szerk.

kik e hó végeig 1 frt 30 krt küldenek be Petrik céghez, bérmentesen fog a munka kézbetítettni.

— **H ä n d e l V i l m o s** német, magyar ev. lelkész és lyceumi tanár Selmezen a középiskolák felső osztályai s a tanítóképző intézetek növendékei számára „A keresztyén egyház története“ című tankönyvet készített, mely e hó végével meg fog jelenni. A könyv 10 ívet teend, dolgozva van Hase, Hagenbach stb. nyomán, ára 80 kr. A görög betűs neveket ily könyvben — tekintettel kivált a képezdei növendékekre — bátran lehetne mellőzni.

— **B r ü s s e l** város tanácsa (Belgiumban) több utcának történelmi új neveket adatott u. m. „A koldusok tere“ (Alba korában a reformáció hőseit s vértanuit gúnyból nevezték a római katolikusok koldusoknak); Kálvin utca, Inquisitio utca, a Hallgatag (a holland szabadsághős Orániai Vilmos jelzője) utcája, a Békekötés utca stb. Az ország ultramontán lapjai boszankodnak a felett, hogy a történelmi emlékeket a falakon így ujtják fel. Illő volna már Debreczenben is Mélius, Enyingi, Csipkés Komáromi stb. nevével nevezni némely utcát, a kollégium bejáratainak is egy-egy történelmi alaktól vett nevet írni feléje.

— **S á r o s p a t a k.** A ref. főiskoláról (akadémia és gymnasium) szóló **J e l e n t é s**, XXI. évfolyam, 8r. 55 l. megjelent. E régi kollégium 347-ik évét tölté be a lefolyt tanévvel. — Az akadémiai ifjuság összes létszáma volt a 2-ik félévben 146, nevezetesen hithallgató 81, joghallgató rendes 58, magántanuló 7; a gimnázium 8 osztályában a 2-ik félévben 519. — Feltűnő, hogy a vallástan az V. VI. VII. osztályokban hetenkint csak egy órán tanított, felekezeti iskolában ez mostoha néltatása az iskolát fentartó egyháznak. A füzet kiállítása igen csinos, hiányul említjük, hogy sem a jogi, sem a hittani szakban a tanulók létszámát tanév szerint elkülönítő kimutatás nincs.

— **B a r a k o n y i K r i s t ó f** ref. s. lelkész „Biblia magyarázatok a szószéken“ című munkájára hirdet előfizetést Fraenkel B. miskolci könyvkiadó. A 14 ivre terjedő 1-ső füzet szeptemberben jelenik meg s 20 külön szövegre irt teljesen önálló és legnagyobbbrészt az adventi időköz és ünnepi alkalmakra készített népies irányú dolgozatot tartalmaz. Előfizetési ár, mely augusztus végeig kiadóhoz küldendő, 1 frt 30 kr.

— **N a g y - K ö r ö s.** Megjelent „Tudósítvány a nagy-körösi reform. tanítóképző intézet és népiskolák állásáról“ szóló füzet, nagy 8r. 23 l. A képezdészek száma volt a 3 osztályban 80, ebből helybeli 34. — A 16 elemi iskola feljárt növendékei száma 1436, fiuké 750, leányoké 686, tanítók száma 16. Az összes ref. elemi népiskolákra előíratott a város részéről 6300 frt, az egyház részéről 4867 frt 32 kr, összesen 11, 167 frt 32 kr. A tanítók fizetése 8650 frt, tanítói nyugdíj 2 évről 384 frt. A tanítóképző intézet bevétele 6617 frt, melyből a tanártestület (9 egység) fizetése 4400 frtot igényelt,

P á r i s i m a g y a r e g y l e t. E több évtized óta jótékonyan működő hazafias egylet legujabban Emlékiratot bocsátott ki, hogy főmunkálkodása, a kölcsönösen segélyezés mellett, inségben levő hazánkfainak ne csak gyűlhelyül, de menhelyül is szolgálható házat építsen, e végre 250 darab 100 frtos kötelezvényt bocsát ki, e pártolói tőkének visszafizetése ígérese mellett. Méltó ez egylet a pártolásra. Czim, hová intézendők a meg-

keresések : Société hongroise des secours mutuels, 124, rue d'Aboukir, Páris. Lapunk szűk tere nem engedi az érdekes emlékirat terjedelmes közzétételét.

— **L a u s a n n e.** Az ide való theologiai szaktanoda (fakultás) jóváhagyásával 1876-ban következő értekezések jelentek meg francia nyelven 1) A Krisztus személye Strauss és a tübingi iskola nyomán, Bovon G. 2) Az izlam és prófétája, Raymond J. 3) A 45, 74, 79, 83. stb. zsoltárokról itészeti tanulmány, Wanner F. 4) Eredetek könyve (Genesis) hitelességének megmutatása, Schoebeltől. Neuchâtel barátunk S. E. ur, ha lapunk számára megszerezheti ez érdekes füzeteket, köszönettel veendjük. (V. S.)

— „**I s t e n a t ö r t é n e l e m b e n**“ cím alatt közöl Kemenczky K. ur a „Miskolcz f. é. 61. száma tárczájában cikket, melyben szó van a „biblia kegyetlen eszméről“ és arról, hogy Jézust csak a 325-iki zsinat nyilvánítá Isten fiának stb. a felületes cikk azt mutatja, kár oly tárgyról írni, miben az ember nem alaposan jártas. A vallásról, Istenről, Jézusról nem oly könnyű dolog helyesen beszélni, mint némely lapjaink gondolják s teszik.

— **É r t e s i t ő k.** Köszönettel vettük következő tanintézetek értesítvényeit 1) a késmárkit, benne van Scholcz Frigyes igazgatótanártól Londoni Mayer János György életrajza, érdekes, tanuságos mű. A 8 osztályban tanulók száma 424; — 2) a nagy-kun-karczagit, a 4 osztályu reálgimnázium tanulói száma 62; — 3) a békésit, a 6 osztályu reálgimnáziumban 152 tanuló volt; — 4) a csurgóit, a 6 osztálybeli tanulók száma 152; — 5) a békés-gyulait, a polgári fitanoda 3 osztályát 216 tanuló látogatta. — Kivánatos lenne, ha minden iskolai értesítő 8-adrét alakban nyomatnék!

Izenetek. Cs. J. Utrecht: A jó cikk már nem sokára megjelenhetik. — Z. M. Tarisa. — K. L. Szatmár. A darabokat kaptam s mihelyt lehet, adom. — N. I. Sarkad. Mindent kaptam, csak tér legyen, jönnek sorban.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y.

Pályázat.

A miskolci ev. ref. elemi fi-iskola első osztályának üresedésbe jött tanítói állomására ezennel pályázat nyittatik. — Az ezen állomással összekötött fizetés 470 frt 90 kr. és a tandíj felemeléséből befolyjni szokott összeg egy negyedrésze, mely a múlt évben 60 frt volt.

A pályázók felszerelt folyamodványukat f. évi szept. 1-ső napjáig az egyház főgondnoki hivatalához nyújtás be.

Kelt Miskolczon, 1877. aug. 10-én.

Dr. Bódogh Albert,
főgondnok.

2—1

Debreczen, 1877. Nyomatotta városkönyvnyomdájában.

A vidékre szóló példányokhoz mellékelve ifj. Csáthy K., Tetemesen leszállított áru művek“ jegyzéke.